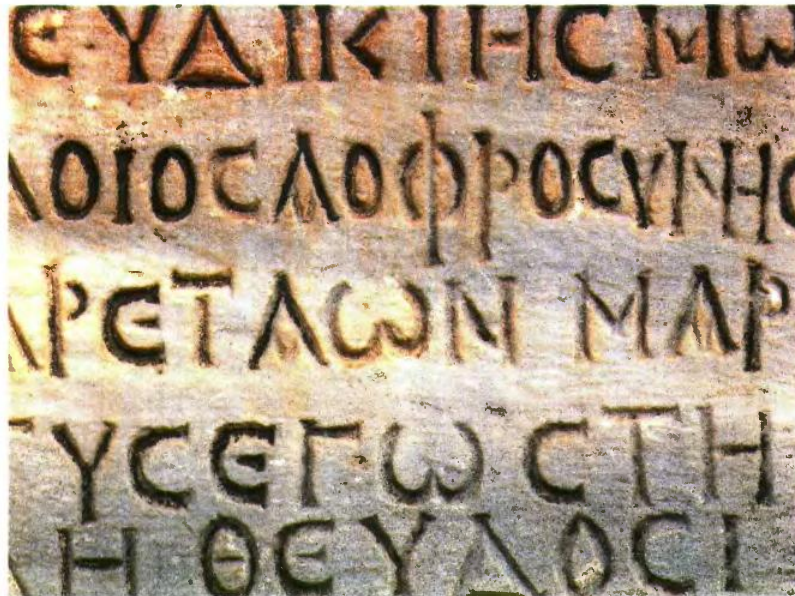

1. ΤΑ «ΝΤΕΣΟΥ» ΚΑΙ ΟΙ ΜΥΘΟΙ ΜΙΑΣ ΓΙΟΡΤΗΣ

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_B2

Ημ. Έκδοσης: . . . 05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 05/04/2026

Σελίδα: 8

Θεόδωρος Δ. Παπαγγελής

Τα «ντεσου» και οι μύθοι μιας γιορτής

Η Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας δρομολογήθηκε το 2017 από τρία υπουργεία και έκτοτε εορτάστηκε κατ' έτος από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας με παρεμβάσεις, εκδηλώσεις και διαλέξεις από την Κύπρο και το Κόσσο μέχρι την Αυστραλία. Γενικά όμως παρ' ημίν η εν λόγω ημέρα ερχόταν και παρέρχεται ασιχυντηλά και μάλλον πιο αθόρυβα από την Ημέρα της Φώκας μέχρι τη στιγμή που η υπόθεση πήρε τον Δρόμο του Μεταξίου και η UNESCO, τον περασμένο Νοέμβρη, εκεί κάπου στις στέπες της Σαμαρκάνδης, όρισε επίσημα και με τη βούλα ως Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας την 9η Φεβρουαρίου. Αξίον και δικαίον εστί, και δικαίως ανοίξαν οι σαμπάνιες στη Βουλή, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στα στέκια της Διασποράς, ίσως και στα τηλεοπτικά πρωινάδικα – κι αν μέσα στο γιορταστικό μεθύσι ξέφυγαν και μερικές κορώνες, δεν είναι πρόβλημα.

Η μνήμη είναι: Πάντως, αν είναι, διαθέτω αρκετή προσωπική πείρα για να διερωτώμαι μήπως και η πιο καλοδιαθέτη επισημάνση του ερεθιστεί τους Ηρακλείς του ελληνικού γλωσσικού στέμματος, ορισμένοι από τους οποίους διαπρέπουν ως κλειδοίχοι ιδιαιτέρως ευρηματικού οχετού και βορβορώδους αμετροέπειας. Και παρόλο που ο τολμών στην περίπτωση αυτή δεν φαίνεται να νικά, ως τολμώσαμε.

Κι ως παρατηρήσουμε πρώτα πρώτα ότι στη ρητορική ορισμένων πανηγυριστών δεν ήταν εύκολο να καταλάβεις αν λιάνευαν την πεθερά (αρχαία ελληνικά) ή τη νύφη (νέα ελληνικά) – εκτός αν τα έλεγαν στην πρώτη για να ακούει η δεύτερη. Αυτό δεν είναι αναγκαστικά κακό, δεδομένου ότι οι ξένοι, όταν λένε σκέτα «ελληνική γλώσσα», έχουν την πρώτη κατά νου, και, ως γνωστόν, η πρώτη είναι πανθομολογούμενο ιορ brand. Το επισημαίνουμε όμως επειδή η συγκαρινή μας λαλιά δεν πολυφάνηκε να «παίζει».

Γνωστές και μη εξαιρετικές και κάποιες άλλες παρενέργειες της γιορτής. Για παράδειγμα, διαφημίστηκαν ξανά τα ακανθή και δυσθεώρητα αποθεματικά του ελληνικού γλωσσικού ταμείου. Ασφαλώς, ούτε αυτό είναι αναγκαστικά κακό, εκτός κι αν ο παρηγόμενος ιλιγγος καταλήγει (και συχνά καταλήγει) σε αυτάρεσκα μασαλία, σύμφωνα με τα οποία το 40 ή το 50 τοις εκατό του αγγλικού λεξιλογίου είναι δωλωμένοι ή αδηλοι ομογενείς. Φυσικά και απαραίτητως, στη ρύμη αυτής της αριθμητικής νεφελοκοκυγίας εμφανίστηκε πάλι σε επίσημες βραδινές και λαϊκές απογευματινές ο αειμνηστος Ξενοφών Ζολώτας να υπαινίσσεται ότι χωρίς ελληνικά το ΔΝΤ θα έφτανε ακόμη λέξεις προκειμένου

να περιγράψει την plethora of economic problems που ταλανίζουν την ανθρωπότητα.

Δεν είδα και δεν ξέρω αν βγήκε από το σεντούκι και το σχετικό με τη γλώσσα που παρά μία ψήφο θα μιλούσε στις μέρες μας η υπερατλαντική αρχόντισσα, αλλά ποιος θα ήθελε να ακούει σήμερα τον Ντόναλντ Τραμπ να πασχίζει να αρθρώσει ελληνικό λόγο; Ξέρω όμως ότι ξαναβγήκε το άλλο ευσεβές μύθευμα που μας βεβαιώνει ότι η ελληνική γλώσσα (ποια ακριβώς;) έχει θεόθεν προικώ της την εκλεκτική συγγένεια με τις νευρωνικές συνάψεις των αλγορίθμων, χάρια που είναι αγέρωχα μοναδική αφού οι λέξεις της βρίσκονται σε φυσική, και όχι συμβατική, σχέση με το νόημά τους.

Ομολογούμενος, κομμάτι δυσνόητο αυτό, αλλά γίνεται φως φανάρι αν σκεφτούμε ότι μόνο ένας ελληνόγλωσσος καταλαβαίνει άμεσα και αυτόματα τι σημαίνει η λέξη «γυναικολόγος» την ώρα που άλλοι, ενάποιοι με το εξωτικό gynaecologist, φυλλομετρούν κάθιστροι τα λεξικά. Πρόκειται για «φιλοσοφία της γλώσσας» που προϋποθέτει να ξεχάσουμε ότι κάμποσες χιλιάδες ελληνών ποδοσφαιροφίλων βακχύνονται κραυγάζοντας «γκολ» αλλά μόνο οι ομολόγοι τους στην Πρέμιερ Λιγκ έχουν το προνόμιο να ξέρουν ότι δεν πρόκειται απλώς για ένα είδος επιπινίκιου λούζιγγα.

Υπάρχουν και άλλα mirabilia στο βάθος αυτού του ελληνιστοπεπτού σεντουκιού, αλλά αυτά αρκούν, και το μόνο που θα έπρεπε να πούμε είναι ότι μπορεί να είναι συγγνωστό στον καφενέ, όχι όμως και για εκείνους που επίσημα ή ημεπίσημα, με ανεπαρκή ή ανύπαρκτα διαπιστευτήρια, πιάνουν γραφίδα ή ανοίγουν το στόμα για να εκπέμψουν σε δημόσιες συνάψεις.

Με ή χωρίς τα εύσημα της UNESCO, το ιστορικό και πολιτισμικό μέγεθος της ελληνικής δεν χρειάζεται να κομπογιαννίτικους μύθους.

Αλλά τώρα, κάθε φορά που του κύκλου τα γυρίσματα θα φέρουν την 9η Φεβρουαρίου, μαζί με τον ορεγόμενο φόρο τιμής στο μεγάλο παρελθόν θα χρειαστούμε ιστορή, έγνοια και, κυρίως, ισχυρότερη έμφαση στο γλωσσικό μας παρόν και μέλλον, εντός και εκτός της χώρας. Ξέρουμε ότι αυτό κατά κανόνα αναμοχλεύει το ζήτημα της σχέσης με τα αρχαία ελληνικά, αναμοχλεύοντας ταυτόχρονα πείσματα, πάθη και άλλους μύθους. Γι' αυτό θα επανέλθουμε.

Ο κ. Θεόδωρος Δ. Παπαγγελής είναι ακαδημαϊκός και πρόεδρος του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

Ευσεβές μύθευμα μας βεβαιώνει ότι η ελληνική γλώσσα έχει θεόθεν προικώ της την εκλεκτική συγγένεια με τις νευρωνικές συνάψεις των αλγορίθμων, χάρια που είναι αγέρωχα μοναδική αφού οι λέξεις της βρίσκονται σε φυσική, και όχι συμβατική, σχέση με το νόημά τους